

УКРАЇНСЬКО-ЄВРЕЙСЬКИЙ МІЖКУЛЬТУРНИЙ ВПЛИВ У МОВІ ТА КУЛІНАРНІЙ МАЙСТЕРНОСТІ

Рецепти страв, зображених на малюнках, можна знайти у розділі «Національні кухні», завітавши на веб-сторінку Канадійського благодійного фонду «Українсько-єврейська зустріч».

Наприкінці дев'ятнадцятого сторіччя в Україні було сконцентровано найвищу кількість єврейського населення в світі, близько 30-ти відсотків світового єврейства проживало на етнографічних територіях України. У Західній та Правобережній Україні (на захід від річки Дніпро) єврейське населення складало 10-15 відсотків, відносна більшість якого проживала у деяких містах та селах цих областей. Присутність такої багаточисельної етнічної меншини серед українського населення та безперервного спілкування між українцями та їдиш-мовними євреями понад п'ять сторіч залишили незгладимий відбиток на мові та кулінарній майстерності цих двох народів.

Ну, давайте поговоримо!

УКРАЇНСЬКА ТА ЇДИШ МОВИ: ЛІНГВІСТИЧНА ВЗАЄМОДІЯ

Сотні українських запозичених слів були адаптовані з їдиш мови (наприклад, слова у назвах різних сільськогосподарських продуктів та багатозначний вираз: «ну»). Багато слів та виразів мовою їдиш увійшли до складу української мови, зокрема, міська мова та регіональні діалекти. Наприклад, буковинська українська мова увібрала до висловлення виразів слова з їдиш мови, такі як:

- мойри мати – «боятися» (англ. *to be afraid*; їдиш: *hobn moyre*)
- цуріс – «гнів, лють» (англ. *rage, fury*; їдиш: *tsures* – «неприємності, важке загострення, страждання»)
- бути бройгіс із кимсь – «злитися на когось» (англ. *to be angry at somebody*; їдиш: *zayn broyges oyf emetsn*)
- меція – «щось дуже хороше» (англ. *something very good*; їдиш: *metsie* – «угода, домовленість»)

Український вплив є також помітний у єврейських прізвищах, більшість яких співпадають із назвою українських прізвищ. Походження деяких єврейських прізвищ відображають поєднання суфіксів або закінчень, запозичених від українських прізвищ. Суфікс –енко, був поширений у Київській області (наприклад: *Файбішенко*), а суфікс –юк, був поширеним на Галичині (наприклад: *Шломюк*). Близько 70-ти відсотків прізвищ українських євреїв походять від назв міст та сіл України. (Матеріали використано на основі презентації Вольфа Московича, почесного професора Єврейського університету

в Єрусалимі, що відбулась у жовтні 2010-го року завдяки фінансуванню Канадійського благодійного фонду «Українсько-єврейська зустріч».

Ну, давайте поїмо! ЗАГАЛЬНІ СТРАВИ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА ЄВРЕЙСЬКІЙ КУХНІ

Тож не дивно, що понад тисячу років українсько-єврейської зустрічі, національні кухні двох народів еволюціонували, представляючи спільні страви. Євреї, які мігрували з Німеччини до Східної Європи, привезли із собою не лише звиклу їжу, а й перейняли та адаптовані місцеві рецепти. Єврейська релігійна культура відобразила свій власний характер даних продуктів, які б відповідали вимогам кашрута – єврейських дієтичних законів їжі. Наприклад, такі заборонені інгредієнти, як поширена в українській страві свинина, були замінені на яловичину або курку, а також яловичину й курку ніколи не змішуватимуть із молочними продуктами.

Деякі з цих продуктів набули символічного значення у єврейських традиціях: плетений хліб (англ. *braided bread*; укр. *колач*; їдиш: *koylitch/challah*

- хала/койлич (шабатний хліб) став суттєвою особливістю Шабату та єврейських свят; закручені млинці з начинкою (англ. *filled dairy pancakes*; укр. налисники; їдиш: *blintzes* - блінцес) стали особливістю свята Шавуот – дарування Тори на горі Синай, яке асоціюється у цей день з молочними продуктами; а також оладки з подрібненої картоплі (англ. *shredded potato pancakes*; укр. деруни; їдиш: *latkes* - латкес) стали візитною картоквою свята Хануки, оскільки добре обсмажені в олії, яка є ключовим символом цього свята.

Кріп та мариновані огірки (соління) є стравами основного гарніру в обох культурах, а на десерт – хто ж не зацікавлений у шматочку маківника, або ж медового торта (медівника)?

Опис страви	українська назва	єврейська назва	Назви на інших слов'янських мовах
плетений хліб	колач	хала/койлич (шабатний хліб)	колач (на чеській, словацькій та польській мовах: <i>kolach</i>), назва походить від старослов'янського слова: коло, що означає «коло», «колесо»
			
буряковий суп	борщ	боршт	барщ (польською: <i>barszcz</i>)
			
фаршировані голубці	голубці (подаються із сметаною)		голабкі (польською: <i>gołąbki</i>)
			
млинці закручені з начинкою (сир або інша начинка), кінці прикриті й знову закручені	налисники		бліни (російською: <i>блины</i>); налешнікі (польською: <i>naleśniki</i>)
			
оладки з подрібненої картоплі	деруни		плацкі (польською: <i>placki</i>)
			
Фаршировані галушки з прісного тіста	вареники/пирого		п'єрогі (польською: <i>pierogi</i>) варенікі (російською: <i>vareniki</i>)
		